

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

**Program kursu doskonalącego
dla dyspozytorów medycznych
w ramach doskonalenia zawodowego**

Warszawa 2009

Kurs opracował zespół ekspertów

Dr Agata Bonderek-Borowczak
Dr Alicja Ciechan
Ratownik medyczny Krzysztof Patelak
Mgr Ewa Ślęzak
Dr Zbigniew Węgrzyn

1. Cel ogólny kształcenia

Kurs doskonalący w ramach doskonalenia zawodowego dyspozytorów medycznych ma na celu pogłębienie i aktualizację wiedzy i umiejętności z zakresu medycyny ratunkowej i organizacji systemu ratownictwa medycznego niezbędnych do wykonywania zadań na stanowisku dyspozytora medycznego.

2. Szczegółowe cele kształcenia

- usprawnienie codziennej pracy dyspozytora medycznego przez zdobycie i usystematyzowanie wiedzy oraz praktycznych umiejętności niezbędnych podczas przyjmowania i kwalifikacji wezwań, zbierania wywiadu medycznego, dysponowania zespołami ratownictwa medycznego, zasadami komunikacji i postępowania w różnych sytuacjach,
- pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz poznanie, utrwalenie i przyswojenie praktycznych umiejętności z zakresu udzielania pierwszej pomocy i postępowania w stanach nagłego zagrożenia zdrowia lub życia w celu przekazywania niezbędnych informacji osobom udzielającym pierwszej pomocy,
- zdobycie i utrwalenie wiedzy o zasadach współpracy z jednostkami współpracującymi z systemem ratownictwa medycznego,
- zdobycie i utrwalenie wiedzy oraz umiejętności praktycznych dotyczących zasad korzystania ze środków łączności i sprzętu do nawigacji satelitarnej dla potrzeb systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne,
- zapoznanie dyspozytorów medycznych z organizacją systemu ratownictwa medycznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innych krajach,
- poznanie podstaw prawnych oraz zasad współdziałania z jednostkami współpracującymi z systemem, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz innymi jednostkami realizującymi zadania z zakresu ratownictwa medycznego, a także służbami porządku publicznego.
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za jakość wykonywanych zadań,
- kształtowanie właściwej postawy etycznej podczas wykonywania zadań przez dyspozytora medycznego.

3. Czas trwania kursu

Kurs powinien trwać co najmniej 64 godziny dydaktyczne (1 godzina = 45 min.) realizowane w ciągu 8 dni (nie więcej niż 8 godzin zajęć dziennie) w tym 20 godzin zajęć teoretycznych i 40 godzin zajęć praktycznych oraz 4 godziny sprawdzian zaliczający. Kurs może być podzielony na części (2dni+6 dni; 4dni+4dni; 2dni+2dni+2dni+2dni) jednakże cały program kursu musi zostać zrealizowany w ciągu 30 dni od dnia rozpoczęcia kursu.

4. Warunki realizacji kursu

Baza dydaktyczna

Organizator prowadzący kurs zobowiązany jest zapewnić odpowiednią bazę dydaktyczną dostosowaną do liczby osób uczestniczących w kursie, w szczególności:

- 1) Salę wykładową wyposażoną w rzutnik multimedialny.
- 2) Sale seminaryjne.
- 3) Minimum 2 sale ćwiczeniowe wyposażone w sprzęt dydaktyczny niezbędny do przeprowadzenia kursu.

Sprzęt dydaktyczny niezbędny do przeprowadzenia kursu

- 1) Zestaw do nauki podstawowej resuscytacji krążeniowo-oddechowej
  - manekin, który musi umożliwić wykonanie następujących czynności:
    - uciskanie klatki piersiowej,
    - udrożnienie dróg oddechowych bez przyrządów,
    - defibrylację zautomatyzowaną,
    - oddech zastępczy za pomocą maski twarzowej,
  - defibrylator zautomatyzowany,
  - maska twarzowa do prowadzenia wentylacji zastępczej,
  - środki ochrony osobistej.
- 2) Zestaw treningowy łączności telefonicznej
  - zestaw musi umożliwić rozmowę kursanta z instruktorem, który znajduje się w innym pomieszczeniu,
  - zestaw musi być wyposażony w minimum 4 aparaty telefoniczne,
  - zestaw musi posiadać miniaturowy rejestrator pozwalający na nagrywanie rozmów oraz umożliwiać odtwarzanie nagranych rozmów.
- 3) Zestaw map
  - mapy w skali 1:100000,
  - mapy w skali 1:200000,
  - mapy w skali 1:500000.

Kadra dydaktyczna

Organizator kursu zobowiązany jest zapewnić odpowiednie osoby przygotowane do prowadzenia zajęć teoretycznych i praktycznych w szczególności:

- 1) Lekarzy systemu, pielęgniarki systemu i ratowników medycznych, posiadających minimum 5 lat doświadczenia w wykonywaniu medycznych czynności ratunkowych.
- 2) Psychologa z 3 letnim doświadczeniem zawodowym.
- 3) Innych specjalistów niezbędnych do realizacji programu kursu.

Realizacja zajęć

Organizator kursu zapewnia sprawny przebieg zajęć teoretycznych i praktycznych zgodnie z programem kursu w oparciu o nowoczesne metody kształcenia:

- 1) Liczba uczestników kursu może wynosić 10 osób lub 20 osób.
- 2) Zajęcia teoretyczne (wykłady, seminaria) mogą być prowadzone łącznie dla wszystkich uczestników kursu.
- 3) Zajęcia praktyczne (ćwiczenia) mogą odbywać się w grupach ćwiczeniowych liczących nie więcej niż 10 osób + 1 instruktor.

- 4) Uczestniczenie we wszystkich zajęciach kursu jest obowiązkowe i odnotowane zostaje na imiennej liście obecności uczestników kursu,

Metody oceny wiedzy i umiejętności praktycznych

Kurs kończy się zaliczeniem w formie sprawdzianu testowego i sprawdzianu praktycznego.

- 1) Sprawdzian testowy składa się z 30 pytań testowych każde z pięcioma odpowiedziami w tym jedną prawidłową. Do zaliczenia testu wymagane jest 75 % prawidłowych odpowiedzi.
- 2) Sprawdzian praktyczny polega na wykonaniu 3 zadań (czynności) symulowanych z zakresu umiejętności praktycznych objętych programem kursu. Liczba przygotowanych zadań (czynności) symulowanych powinna być większa od liczby uczestników. Do zaliczenia sprawdzianu praktycznego wymagane jest wykonanie co najmniej 2 zadań (czynności) symulowanych spośród 3 wylosowanych przez zdającego.
- 3) Zaliczenie kursu (wyniki sprawdzianu testowego i sprawdzianu praktycznego uzyskane przez poszczególnych uczestników) odnotowane jest w protokole egzaminu i dołączone do dokumentacji kursu.

5. Plan kształcenia

Lp	Treści kształcenia	Liczba godzin zajęć teoretycznych	Liczba godzin zajęć praktycznych	Liczba godzin ogółem
1	System ratownictwa medycznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i w innych krajach	2		2
2	Jednostki współpracujące z systemem, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym zwanej dalej „ustawą” oraz inne jednostki realizujące zadania z zakresu ratownictwa	0,5		0,5
3	Podstawy prawne i zasady współdziałania z jednostkami współpracującymi z systemem, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2 ustawy oraz innymi jednostkami realizującymi zadania z zakresu ratownictwa, a także służbami porządku publicznego, w tym zadania i zasady działania Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego	0,5		0,5
4	Organizacja systemu powiadamiania	0,5		0,5
5	Zasady i procedury przyjmowania wezwań oraz dysponowania zespołami ratownictwa medycznego	1	3	4

6	Zasady zbierania wywiadu medycznego, podstawy i algorytmy zbierania wywiadu medycznego przez dyspozytorów medycznych, system kodowania i kwalifikacji wezwań	1	3	4
7	Wybrane zagadnienia z medycyny ratunkowej niezbędne do realizacji zadań dyspozytora medycznego	0,5	3	3,5
8	Zasady komunikacji i postępowania dyspozytora medycznego z osobami z zaburzeniami psychosomatycznymi	1	1	2
9	Zasady komunikacji i postępowania dyspozytora medycznego z dziećmi	1	1	2
10	Zasady komunikacji i postępowania dyspozytora medycznego z osobami o utrudnionym kontakcie	1	1	2
11	Podstawy odpowiedzialności karnej i cywilnej dyspozytora medycznego	1		1
12	Zasady udzielania pierwszej pomocy oraz zasady przekazywania niezbędnych informacji osobom udzielającym pierwszej pomocy	2	6	8
13	Zasady współpracy z lotniczymi zespołami ratownictwa medycznego, wskazania do ich użycia i sposób dysponowania	1	1	2
14	Zasady korzystania ze środków łączności dla potrzeb systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne	1	1	2
15	Zasady korzystania ze sprzętu do nawigacji satelitarnej dla potrzeb systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne	0,5		0,5
16	Zasady czytania i analiza map w pozycjonowaniu zdarzeń	1	1	2
17	Zasady postępowania w przypadku wystąpienia katastrof naturalnych lub awarii technicznych w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558, Nr 74, poz. 676 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360 i Nr 191, poz. 1410);	0,5		0,5

18	Zasady postępowania w przypadku zdarzeń masowych i katastrof	2	6	8
19	Zasady koordynacji działań ratowniczych na poziomie województwa oraz w przypadku potrzeby użycia zespołów ratownictwa medycznego spoza obszaru województwa;	0,5	2	2,5
20	Zadania lekarza koordynatora ratownictwa medycznego i zasady współpracy	0,5	1	1,5
21	Wsparcie psychologiczne dla dyspozytora	1	2	3
22	Sytuacje pozorowane (ćwiczenia scenariusze)		8	8
	Razem zajęcia kursu	20	40	60
	Sprawdzian zaliczający	0,5	3,5	4
	Ogółem czas trwania kursu			64

6. Treści kształcenia i oczekiwane wyniki kształcenia

1) System ratownictwa medycznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i w innych krajach;

Podstawy prawne działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jednostki systemu – szpitalne oddziały ratunkowe, zespoły ratownictwa medycznego w tym zespoły lotnicze. Jednostki współpracujące z systemem – jednostki organizacyjne szpitali wyspecjalizowane w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego. Medyczne czynności ratunkowe. Stan nagłego zagrożenia zdrowotnego. Kwalifikacje, zasady kształcenia oraz zadania ratownika, ratownika medycznego, dyspozytora medycznego oraz lekarza i pielęgniarki systemu. Akcja prowadzenia medycznych czynności ratunkowych. Planowanie oraz organizacja systemu na terenie województwa. Centrum powiadamiania ratunkowego. Lekarz koordynator ratownictwa medycznego. Organizacja ratownictwa medycznego w innych krajach.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- organizacji systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne oraz podstaw prawnych funkcjonowania systemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- podstawowych definicji niezbędnych w organizacji systemu ratownictwa medycznego,
- organizacji systemu na terenie województwa,
- zadań zespołów ratownictwa medycznego i szpitalnych oddziałów ratunkowych,
- zasad prowadzenia akcji medycznych czynności ratunkowych,
- zadań ratownika, ratownika medycznego, dyspozytora medycznego, lekarza i pielęgniarki systemu.

2) Jednostki współpracujące z systemem, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym zwanej dalej „ustawą” oraz inne jednostki realizujące zadania z zakresu ratownictwa;

Służby ustawowo powołane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Państwowa Straż Pożarna - organizacja i zadania z zakresu ratownictwa. Jednostki ochrony przeciwpożarowej. GOPR, WOPR, TOPR – organizacja i zadania. Jednostki podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, ministrowi obrony narodowej. Społeczne organizacje ratownicze, które w ramach swoich zadań ustawowych lub statutowych są zobowiązane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Rejestr jednostek współpracujących z systemem.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- organizacji, miejsca i zadań oraz kompetencji podmiotów współpracujących z systemem w zakresie prowadzenia działań ratowniczych,
- zadań powiatu w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- kwalifikowanej pierwszej pomocy udzielanej przez ratowników – zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych,
- wyposażenia w sprzęt ratowniczy jednostek straży pożarnej oraz innych służb i jednostek współpracujących z systemem.

3) Podstawy prawne i zasady współdziałania z jednostkami współpracującymi z systemem, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2 ustawy oraz innymi jednostkami realizującymi zadania z zakresu ratownictwa, a także służbami porządku publicznego, w tym zadania i zasady działania Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego;

Organizacja i zasady działania Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego – podstawy prawne. Zadania Państwowej Straży Pożarnej w zakresie działań ratowniczych. Organizacja i prowadzenie akcji ratowniczej przez Państwową Straż Pożarną. Organizacja i zasady działania służb porządku publicznego w ratownictwie. Jednostki współpracujące z systemem oraz realizujące zadania z zakresu ratownictwa – zasady współdziałania. Wybrane zagadnienia z ratownictwa chemicznego.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- organizacji i zadań KSRG, organizacji i zadań jednostek współpracujących z systemem,
- ujednoczonych zasad postępowania w zdarzeniach z dużą liczbą poszkodowanych, w tym w przypadku ataków terrorystycznych,
- organizacji stanowisk kierowania oraz dysponowania sił i środków systemu do działań ratowniczych,
- zasad kierowania działaniem ratowniczym, wymaganych uprawnień do kierowania, prowadzenia dokumentacji zdarzeń,
- zadań podmiotów współpracujących z systemem w zakresie prowadzenia działań ratowniczych (GOPR, WOPR, TOPR, Aeroklub Polski, ZHP, Polska Misja Medyczna, PCK, Maltańska Służba Medyczna i inne),
- zasad wsparcia psychologicznego osób uczestniczących w działaniach ratowniczych,
- zasad transportu i oznakowania substancji niebezpiecznych.

4) Organizacja systemu powiadamiania;

System powiadamiania ratunkowego w Polsce. Organizacja i zadania centrów powiadamiania ratunkowego – podstawy prawne. Systemy powiadamiania służb ratunkowych w innych krajach.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- zasad funkcjonowania systemu powiadamiania ratunkowego w RP,
- organizacji, miejsca i roli centrów powiadamiania ratunkowego w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego,
- organizacji i zasad działania systemu powiadamiania ratunkowego w pogotowiu ratunkowym,
- zasad budowy i organizacji systemu powiadamiania ratunkowego za pomocą numeru alarmowego,
- roli i zasad działania zintegrowanego systemu obsługi zgłoszeń alarmowych,
- organizacji i zasad współpracy służb ratunkowych w zakresie powiadamiania,
- zasad współpracy ze specjalistycznymi ośrodkami medycznymi (m.in. ośrodki kardiologii interwencyjnej, kardiologii, leczenia udarów, transplantacji, replantacji, oparzeń, ostrych zatruc, centra urazowe).

5) Zasady i procedury przyjmowania wezwań oraz dysponowania zespołami ratownictwa medycznego;

Cechy i zachowania skutecznego dyspozytora, zasady porozumiewania się pracowników przyjmujących wezwania (błąd dyspozytorski). Koordynacja działań dyspozytorów medycznych i zespołów ratownictwa medycznego. Powiadamianie o zdarzeniach – służby miejskie, policja, SOR, współpraca ze służbami resortowymi. Prowadzenie wymaganej dokumentacji (dziennik pracy dyspozytora, karta wyjazdowa). Zasady postępowania przy odmowie przyjęcia wezwania. Udzielanie instrukcji telefonicznych przez dyspozytora wzywającemu przed przyjazdem zespołu ratownictwa medycznego (np. pacjent urazowy, pacjent nieprzytomny itd.). Zasady postępowania w przypadku zdarzeń masowych i katastrof.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się umiejętnością:

- przyjmowania i kwalifikacji wezwań, zbierania wywiadu medycznego, dysponowania zespołami ratownictwa medycznego, nawiązywania komunikacji i postępowania w różnych sytuacjach,
- instruowania wzywającego przed przyjazdem zespołu ratownictwa medycznego,
- prowadzenia odpowiedniej dokumentacji medycznej.

6) Zasady zbierania wywiadu medycznego, podstawy i algorytmy zbierania wywiadu medycznego przez dyspozytorów medycznych, system kodowania i kwalifikacji wezwań;

Profesjonalne prowadzenie rozmowy - przejmowanie inicjatywy w rozmowie, nakłanianie do współpracy, wsparcie psychiczne. Zasady prowadzenia rozmowy z pacjentami trudnymi (dziećmi, osobami z zaburzeniami psychicznymi, pijanymi). Ustalenie priorytetu realizacji wezwania: „niewidzialna karta” - zestaw pytań zadawanych każdemu wzywającemu, na których opierają się zasady ustalania priorytetów, algorytmy postępowania przyporządkowujące zdarzeniu konkretny kod pilności, zasady realizacji wezwań po nadaniu kodu pilności (rodzaj zespołu, użycie sygnałów dźwiękowych).

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się umiejętnością:

- zbierania wywiadu medycznego,
- kodowania i kwalifikowania wezwań,
- udzielenia porady oraz wsparcia psychicznego wzywającemu przed przyjazdem zespołu ratownictwa medycznego w stanach zagrożenia życia.

7) Wybrane zagadnienia z medycyny ratunkowej niezbędne do realizacji zadań dyspozytora medycznego;

Wstrząs – przyczyny i objawy wstrząsu. Udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym we wstrząsie. Pozycja przeciwwstrząsowa. Zapewnienie komfortu termicznego i psychicznego poszkodowanym we wstrząsie. Porady przed przyjazdem zespołu. Ból w klatce piersiowej – ostry zespół wieńcowy. Przyczyny, typowe objawy, rozpoznanie, postępowanie. Udzielanie pierwszej pomocy pacjentowi. Udar mózgu – przyczyny, objawy, rozpoznanie, postępowanie, porady przed przyjazdem zespołu. Postępowanie z chorym na cukrzycę przytomnym i nieprzytomnym. Postępowanie z pacjentem zadławionym (dorosłym i dzieckiem).

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- zabezpieczenia i zasad postępowania z poszkodowanym we wstrząsie,
- postępowania w przypadku bólu w klatce piersiowej i zawału serca,
- postępowania w podejrzeniu udaru mózgu,
- zasad postępowania u chorych z cukrzycą.

8) Zasady komunikacji i postępowania dyspozytora medycznego z osobami z zaburzeniami psychosomatycznymi;

Zasady postępowania w ostrych stanach psychiatrycznych. Najczęstsze stany wymagające natychmiastowej interwencji psychiatrycznej. Schemat postępowania. Zasady stosowania przymusu bezpośredniego. Najważniejsze zapisy ustawy o Ochronie Zdrowia Psychicznego.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- objawów najczęstszych stanów wymagających interwencji psychiatrycznej,
- zasad postępowania z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

9) Zasady komunikacji i postępowania dyspozytora medycznego z dziećmi;

Wsparcie psychiczne. Unikanie sytuacji „bombardowania” pytaniami. Używanie odpowiednich słów w rozmowie tak aby wzbudzić poczucie zaufania i bezpieczeństwa. Bieżące informowanie dziecka o czynnościach jakie mają nastąpić. Szczegółowe zalecenia; instruktarz.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- zasad prowadzenia rozmowy z dziećmi,
- zasad skutecznego reagowania na wezwania od dzieci.

10) Zasady komunikacji i postępowania dyspozytora medycznego z osobami o utrudnionym kontakcie;

Prawa pacjenta wynikające z obowiązujących przepisów. Najczęstsze przyczyny zaburzeń mowy, orientacji, pamięci oraz rodzaje zaburzeń mowy. Przyczyny trudności w nawiązaniu rozmowy z pacjentami pod wpływem alkoholu, środków silnie działających, z pacjentami w wieku podeszłym, z zaburzeniami psychicznymi, z niedorozwojem i głuchoniemymi.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- podstawowych praw pacjenta,
- rodzajów schorzeń i stanów, w których występują trudności w nawiązaniu kontaktu słownego oraz podstawowych objawów tych schorzeń,
- zasad prowadzenia rozmowy z pacjentami o utrudnionym kontakcie,
- zasad skutecznego reagowania na wezwania od osób z utrudnionym kontaktem.

11) Podstawy odpowiedzialności karnej i cywilnej dyspozytora medycznego;

Zadania dyspozytorów medycznych wynikające z ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Zasady współpracy z lekarzem koordynatorem ratownictwa medycznego. Zakres odpowiedzialności karnej i cywilnej dyspozytora medycznego wynikające z Kodeksu Karnego i Cywilnego.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się wiedzą dotyczącą:

- odpowiedzialności zawodowej i prawnej wynikającej z wykonywania zadań na stanowisku dyspozytora medycznego,
- znajomością odpowiednich przepisów prawnych.

12) Zasady udzielania pierwszej pomocy oraz zasady przekazywania niezbędnych informacji osobom udzielającym pierwszej pomocy;

Przyczyny i objawy Nagłego Zatrzymania Krążenia u dorosłych i u dzieci. Postępowanie z pacjentem nieprzytomnym – pozycja bezpieczna. Metody bezprzyrządowego udrażniania dróg oddechowych. Wentylacja z użyciem maski oddechowej, zastawki jednokierunkowej. Uciskanie klatki piersiowej – technika. Odmienności u dorosłych, dzieci, noworodków, kobiet w ciąży, osób w wieku podeszłym. Sekwencja czynności resuscytacyjnych u dorosłego, dziecka. Zastosowanie zautomatyzowanej defibrylacji zewnętrznej (AED). Zasady przekazywania niezbędnych informacji osobom udzielającym pierwszej pomocy

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- zasad udzielania pierwszej pomocy,
- postępowania w stanach nagłego zagrożenia zdrowia lub życia i zasad przekazywania niezbędnych informacji osobom udzielającym pierwszej pomocy.

13) Zasady współpracy z lotniczymi zespołami ratownictwa medycznego, wskazania do ich użycia i sposób dysponowania;

Kryteria sugerujące konieczność zadysponowania lotniczego zespołu ratownictwa medycznego. Procedury specjalne SP ZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe: pacjenci oparzeni, pacjenci wymagający tlenoterapii hiperbarycznej, pacjenci z amputacjami urazowymi, wypadki masowe. Zasady bezpieczeństwa obowiązujące przy współpracy z lotniczymi zespołami ratownictwa medycznego. Procedury łączności. Zasady użycia lotniczego zespołu transportowego.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- zasad dysponowania lotniczego zespołu ratownictwa medycznego,
- procedur specjalnych obowiązujących w RP,
- podstawowych zasad bezpieczeństwa obowiązujących przy współpracy z lotniczym zespołem transportowym.

14) Zasady korzystania ze środków łączności dla potrzeb systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;

Procedury prowadzenia korespondencji radiotelefonicznej. Zasady prowadzenia korespondencji z zespołami ratownictwa medycznego, Szpitalnymi Oddziałami Ratunkowymi oraz strategicznymi podmiotami użyteczności publicznej (np. port lotniczy, PKP, PKS itp.).

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- organizacji łączności w działaniach ratowniczych,
- zasad i procedur korespondencji radiotelegraficznej,
- nowoczesnych systemów łączności.

15) Zasady korzystania ze sprzętu do nawigacji satelitarnej dla potrzeb systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;

Sprzęt do obserwacji statusów zespołów ratownictwa medycznego. Sprzęt do obserwacji aktualnego położenia zespołów ratownictwa medycznego. Określanie współrzędnych geograficznych miejsca zdarzenia.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- organizacji i zasad działania globalnego systemu pozycjonowania,
- ogólnych zasad korzystania ze sprzętu do nawigacji satelitarnej.

16) Zasady czytania i analiza map w pozycjonowaniu zdarzeń;

Określanie odległości w zależności od skali mapy. Określanie miejsca zdarzenia na podstawie informacji wynikających ze zgłoszenia.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się umiejętnością:

- czytania i analizowania map w różnych skalach,
- orientowania się w terenie metodami klasycznymi i przy wykorzystaniu GPS.

17) Zasady postępowania w przypadku wystąpienia katastrof naturalnych lub awarii technicznych w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558, Nr 74, poz. 676 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360 i Nr 191, poz. 1410);

Podstawowe definicje występujące w ustawie. Zasady działania organów władzy publicznej. Zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela. Przepisy karne.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- zasad postępowania w przypadku wystąpienia katastrof naturalnych lub awarii technicznych,
- organizacji, zasad działania i współpracy służb ratowniczych.

18) Zasady postępowania w przypadku zdarzeń masowych i katastrof;

Definicja i przykłady wypadków masowych i katastrof. Planowanie zabezpieczenia medycznego oraz organizacja pomocy medycznej na wypadek katastrof. Zasady segregacji medycznej poszkodowanych (triage). Dekontaminacja w zdarzeniach masowych. Zasady współpracy z SOR w warunkach wypadku masowego i katastrofy. Przygotowanie SOR do przyjęcia ofiar zdarzeń masowych. Informacja i komunikacja w przypadku wypadków masowych i katastrof. Psychologiczne aspekty katastrof. Zasady prowadzenia dokumentacji medycznej w przypadku wystąpienia wypadku masowego, katastrofy. Zasady kierowania akcją medycznych czynności ratunkowych na miejscu zdarzenia i koordynacja akcji w warunkach wypadku masowego i katastrofy.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- zasad postępowania w przypadku wystąpienia zdarzeń masowych lub katastrofy,
- współpracy z innymi służbami w zakresie powiadamiania ratunkowego.

19) Zasady koordynacji działań ratowniczych na poziomie województwa oraz w przypadku potrzeby użycia zespołów ratownictwa medycznego spoza obszaru województwa;

Zasady dysponowania zespołami ratownictwa medycznego. Procedury łączności. Zasady współpracy z jednostkami współpracującymi z systemem. Zasady koordynacji działań ratowniczych: na miejscu zdarzenia, w CPR, w SOR. Zasady przekazywania informacji służbom biorącym udział w akcji ratowniczej oraz mediom. Współpraca z lekarzem koordynatorem ratownictwa medycznego.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- potencjalnych zagrożeń dla życia lub zdrowia mogących wystąpić na terenie województwa,
- zasad postępowania dyspozytora medycznego w przypadku zdarzeń masowych i katastrof,
- zasad koordynowania działań jednostek systemu na terenie województwa.

20) Zadania lekarza koordynatora ratownictwa medycznego i zasady współpracy.

Podstawy prawne pracy lekarza koordynatora ratownictwa medycznego. Zasady współpracy z dyspozytorami medycznymi. Zadania i zasady działania zarządzania kryzysowego – podstawy prawne. Plany ratownicze szpitali. Zasady prowadzenia akcji medycznych czynności ratunkowych w zdarzeniach na drogach. Bezpieczeństwo imprez masowych – podstawy prawne. Ogólne zasady działania centrum zarządzania kryzysowego oraz miejsce i rola lekarza koordynatora.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- miejsca i roli lekarza koordynatora ratownictwa medycznego (lkrm) w systemie Państwowe Ratownictwo Medyczne,
- zasad współpracy dyspozytora medycznego z lkrm w szczególności przypadku zdarzeń z dużą liczbą poszkodowanych oraz transportu pacjenta w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego poza rejon działania jednostki,
- zadań i zasad działania zarządzania kryzysowego, elementów planów reagowania kryzysowego na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym, gminnym w szczególności w zakresie organizacji opieki medycznej,
- procedur dotyczących reagowania kryzysowego na wypadek sytuacji kryzysowych, organizacji łączności oraz trybu uruchamiania sił i środków,
- zadań zespołów reagowania kryzysowego,
- zasad organizacji bezpieczeństwa imprez masowych.

21) Wsparcie psychologiczne dla dyspozytora

Psychologia i etyka działań ratunkowych. Stres w działaniach ratunkowych – rodzaje, źródła, objawy, skutki. Wpływ sytuacji trudnych na sprawność funkcjonowania dyspozytora medycznego, zespół ratownictwa medycznego i poszkodowanego. Zasady wsparcia psychicznego poszkodowanych, ratowników, dyspozytorów. Radzenie sobie z sytuacjami trudnymi w kontakcie zzywającym. Radzenie sobie ze stresem i trudnymi emocjami.

Oczekuje się, że w wyniku realizacji kursu słuchacz wykaże się znajomością:

- wpływ sytuacji trudnych na sprawność funkcjonowania dyspozytora medycznego ratownika, poszkodowanego,
- roli i konieczności udzielenia wsparcia psychicznego poszkodowanemu,
- zasad nawiązywania kontaktu, organizacji i udzielania wsparcia psychicznego dla ofiar zdarzenia.

22) Sytuacje pozorowane (ćwiczenia - scenariusze)

Ćwiczenia prowadzone zgodnie z wcześniej przygotowanymi scenariuszami zdarzeń. Liczba scenariuszy musi być większa od liczby kursantów. Ćwiczenia polegają na symulowaniu przez instruktora zgłoszenia o zdarzeniu. Kursant ma za zadanie poradzić sobie z sytuacjami trudnym, pozorując dysponowanie odpowiednich służb oraz koordynować zadysponowanymi jednostkami a w końcowej fazie rozlokować poszkodowanych do odpowiednich szpitali. Wszystkie ćwiczenia są prowadzone przy pomocy zestawu treningowego łączności telefonicznej.

7. Założenia metodyczne i metodologiczne (standardy kształcenia)

Kurs mogą prowadzić podmioty, które spełniają warunki:

- 1) - wyposażenia w sprzęt dydaktyczny (pkt. 4 Warunki realizacji kursu),
- 2) - kadry dydaktycznej,
- 3) – bazy dydaktycznej

Zajęcia prowadzone są w formie wykładów, seminariów i zajęć praktycznych (ćwiczeń) z wykorzystaniem nowoczesnych pomocy dydaktycznych.

Realizacja kursu odbywa się na podstawie szczegółowego harmonogramu zajęć opracowanego przez organizatora kursu w formie pisemnej z podaniem wykazu zajęć teoretycznych i praktycznych, czasu trwania, osób prowadzących.

Organizator kursu wyznacza kierownika kursu, który jest odpowiedzialny za praktyczne wykonanie przez każdego kursanta wszystkich czynności przedstawionych w szczegółowym harmonogramie zajęć praktycznych opracowanym przez organizatora kursu zgodnie z planem kształcenia (pkt. 5 niniejszego programu kursu).

Uczestnik kursu powinien nabyć wiedzę i wszystkie umiejętności określone w programie kursu sprawdzone w czasie zaliczenia końcowego.

Organizator kursu opracowuje regulamin organizacyjny kursu, który określa organizację kształcenia na kursie, zasady i tryb naboru uczestników kursu, zakres obowiązków osób prowadzących zajęcia teoretyczne i praktyczne i zakres obowiązków uczestników kursu.